

Slovensko narodno gibanje v predmarčni dobi

- Habsburška monarhija: 18 dežel, verska, nacionalna in gospodarsko pogojena različnost. → težnje po priznanju narodnih, kulturnih ali jezikovnih identifikacijskih znakov.
- Edino Madžarov Metternich ni obvladoval: popuščanje pri pravici do uporabe domačega jezika.
- V SLO deželah je prevladovala pokrajinska oz. deželna zavest pred narodno.
- Metternichov absolutizem je v javnosti dopuščal le kulturno in jezikovno dejavnost.
- Glavno sredstvo za uveljavljanje nacionalne zavesti: enoten slovenski knjižni tisk
- Nosilci
- Predstava (predhodno) Ziljski Martin
(predhodno) Slomška
- Črkarska prepoved (ka) -
- Kmetijske teme, gospodarske
- Najmanj ovirano je bilo na Kranjskem: najmanj germanizacije. Lj. sedež nacionalnega gibanja.
- Ovire: absolutistična država, pokrajinska razcepljenost (močna deželna identiteta).
- Želeli dvigniti slovenščino na položaj jezika vsega literarnega ustvarjanja → Kranjska čbelica.
- Konzervativni tabor:
 - o Janez Bleiweis.
 - o Razglašal potrebo po šolanju in večji strokovnosti, ki bi jim bila v pomoč pri kmetovanju.
 - o Kritiziral liberalni kapitalizem, ker sili v preveliko tekmovalnost (ne zagovarja gospodarskega liberalizma).
 - o Je za spremembe, vendar ne po radikalni poti.
 - o Nosilci: duhovščina, kmetje.
 - o Kmetijske in rokodelske novice → strokovne teme, kmete gospodarsko izobraževali.
 - o Za vrh pesništva razglasijo Koseskega: pesmi doneče in ljudstvu berljive, vdan cesarju.
 - o »Vse za vero, dom cesarja!«
 - o Zagovarja fevdalno, absolutistično, stanovsko družbo.
- Demokratski tabor:
 - o »Vse za domovino, napredek in svobodo!«
 - o Deloval na literarnem, političnem in nacionalnem področju (pesniški almanah, proti ilirizmu).
 - o Kranjska čbelica (1830-1834); Prešeren, Čop, Smole, urednik Miha Kastelic.
 - o Želeli kultivirati slovenski jezik na raven evropskih jezikov in krepiti nacionalno zavest.
 - o Nosilci: meščani (inteligenca).

- Konzervativni tabor deloval dlje, ker so bili ekonomsko sposobni.
- Pomen abecedne vojne: čistost slovenskega jezika v nasprotju z dialekti; enoten slovenski knjižni jezik naj bi postal podlaga za krepitev nacionalne zavesti.

Gospodarstvo Slovencev v predmarčni dobi

- Slovenske dežele so bile gospodarsko manj razvite kot dežele v Avstrijskem cesarstvu (Šlezija, Galicija, Lombardija, Češka ...)
- Dejavniki, ki so zavirali gospodarski razvoj:
 - o Ostanki fevdalno absolutistične družbe (ostanki cehov, zastarela proizvodnja, manufakture).
 - o Premalo razvita prometna infrastruktura.
 - o Premalo surovin in domačega kapitala (večinoma tuj, osnova za germanizacijo, italijanizacijo).
 - o Premalo industrijskega meščanstva, ki je nosilec industrializacije. Ni razvit politični liberalizem, ki je osnova gospodarskemu liberalizmu. Manjkala sta ustava in parlament.
 - o Premalo povpraševanje, znanstvenih ustanov (ki bi pomagale k hitrejšemu razvoju).
- Dejavnosti neagrarnega sektorja:
 - o Tekstilna industrija: bombažne predilnice v Ajdovščini, Ljubljani in Preboldu (uporabljali parni stroj).
 - o Prehrabena industrija: uporabljali parne mline (LJ), stroja za varjenje piva v Laškem in MB.
 - o Prva strojna papirnica v Vevčah.
 - o Kovinska industrija: Prevalje (uvajali postopek pudlanja - pridobivali valjano pločevino za izdelavo tračnic). Rudnik premoga v Leščah pri Prevaljah. V Lipici livarna in valjarna železa, Dvor pri Žužembergu: tovarna strojev in livarna (deli za parne stroje, konstrukcije za mostove in ograje).
 - o Rudarstvo (poleg Lešč): Zagorje, Hrastnik, Trbovlje, Pečovnik blizu Celja.
 - o Opekarne, steklarna v Trbovljah, cinkarna v Zagorju.
 - o Rafinerija sladkorja v Ljubljani.
 - o Kovinarska industrija (k razvoju prispevali tudi rudnik svinca v Mežici in Črni na Koroškem ter rudnik živega srebra v Idriji).
- Največje manufakture so bile steklarske, papirniške in tekstilne. Na založniški način je delovalo platnarstvo, svilarstvo, čipkarstvo, slamnikarstvo.
- Novosti v kmetijstvu: zmanjševanje triletnega kolobarjenja, nove poljedelske kulture (koruza, krompir, fižol, buče), industrijskih (lan, konoplja, sladkorna pesa) in krmilnih kultur (detelja, lucerne), širjenje hlevske živinoreje (načrtno gnojili njive).
- Novosti so vplivale na naraščanje št. prebivalstva.
- Razvitost in gospodarski napredek se ugotavljata s številom parnih strojev in dolžino zgrajene železnice.
- 1. parni stroj: Trst, tudi 1. parnik (na Jadranu), 2. na Sredozemlju.
- Južno železnico gradili od 1844 do 1857 - proga Dunaj - Trst.
- Dunaj → Celje (1846) → Ljubljana (1849), Trst (1857). Ovire: teren.

